

מירי מור

מתחת לעור

גלריה אינדי לצילום, תל אביב

2016

מירי מור מנציחה בעבודתה שברי מציאות תלושים הלכודים במעגל הזמן, שרידים הנאחזים בסבך העבר ומשמרים רוח של תקופה שחלפה. מור, המצלמת ברומניה של היום, ממקדת את מבטה במפעלי תעשייה ישנים שנתרו מהעידן הקומוניסטי, מוזנחים ונשכחים, בפועליהם חסרי השם ובתושבים הכפריים. הללו ניצבים כעדות אילמת לכישלון הכפול שחוותה המדינה, הן לקריסה האידאולוגית של העולם הישן והן לאכזבה מהחלום הקפיטליסטי ולפער המעמדי שנוצר בעקבותיו, בעידן הגלובליזציה.

בעבודות שבתערוכה ממשיכה מור לעסוק בבחינת אופני הייצוג של הזיכרון הקולקטיבי. באמצעות אימוץ של אסטרטגיות מחקר חזותיות החפות מנוסטלגיה, היא מערערת על הקשרים תרבותיים מובנים מאליהם ומציפה שאלות רחבות יותר בדבר הקיום האנושי, התלות במנגנוני המדינה, תהליכי שינוי ותהפוכות היסטוריות. מור חושפת את שרידי התקופה הקומוניסטית בעליבותם המתפוררת, כלואים בעידן לא להם, ומנסחת בתוך כך עמדה ביקורתית כלפי מוקדי כוח שירדו מגדולתם. חווית המוות והיחס הדו-משמעי לעבר עוברים בעבודות כחוט השני – בין באופן מטפורי ובין באופן קונקרטי – כמין תמרור אזהרה, תזכורת מפני עתיד לא ידוע וכליה.

בסדרה חפצים אישיים, 2015, תיעדה מור ארונות אחסון אישיים של פועלים מאחד המפעלים שהוקמו במדינה הקומוניסטית לשעבר. הארונות כמו 'נפרצו' לרווחה כדי להציג את תכולתם הצנועה והפונקציונלית, ובה כלי אוכל פשוטים, תנורי חימום וכלי עבודה. התמונה שהאמנית פורסת בפנינו – כעין תצלום רנטגן החודר מעבר ל"מסך הברזל" – חושפת קיום גנרי וחפצים נטולי צביון אישי, פרט אולי לתצלום קטנטן של מנהיג רומניה לשעבר, הדיקטטור ניקולאה צ'אושסקו. זהו מפגן של דלות, עליבות והתפוררות פיזית ורגשית.

עמדה דומה ניכרת בעבודת הווידאו Past Perfect, 2016, הווידאו, שמשכו כ-4:30 דק', מתנגן בלופ בתוך תיבת עץ המותקנת על חצובה, בדומה לקמרה אובסקורה בעלת חור המייצר תחושה של מציצנות לתוך עולם פרטי. שלושת הקטעים המרכיבים את הווידאו, שצולמו כולם במפעל לתעשייה כבדה, מביאים סיטואציות מתוך המציאות היומיומית של פועליו בהווה. הקטעים מוקרנים אחד אחרי השני ברצף אדיש, כמו ב'פס ייצור' תעשייתי, אלא ששגרת יומם של הפועלים אינה כוללת עוד עשייה פרודוקטיבית ושיטתית, אלא בטלה

ופנאי: הפועלים מאכילים יונים, מאזינים לרדיו ומבשלים צהריים על מנגל מאולתר. בדומה למרבית הפועלים שעבדו ב"תעשייה הישנה" במדינה, הם מועסקים עדיין בתנאי שכר נמוכים, כחלק ממנגנון גדול הנמצא בתהליך של גסיסה. הידע שרכשו בסיסי בלבד ומוגבל לעבודה שהוכשרו לה, וכעת הם חסרי מעש, כפופים לקווי ייצור שהופסקו או פועלים חלקית ומעבירים את זמנם.

זוג תצלומי סטילס ללא כותרת, 2014-2015, מביאים את דיוקנאותיהם של שני כוכבי קולנוע בינלאומיים, סופיה לורן וארנולד שורצנגר, כשהם דהויים ובלויים למשעי. הללו מתנוססים על שערים של שבועוני בידור מצהיבים שהצלמת מצאה במפעלים נטושים או כאלה הנמצאים בתהליכי פירוק, מקשטים את קירותיהם העגומים. הדימויים הללו של זוהר ההוליוודי בודדו מסביבתם, אלא שאותות הזמן ניכרים בהם בכל זאת, כמרמזים על חולי וזקנה מואצת. במצבם הנכחי, כשהם בלים ומצהיבים, הם מגלמים את שקר החן והבל היופי של תעשיית החלומות הקפיטליסטית.

שלישיית תצלומים בשם הנקה, האכלה ומשחק, 2014, מרכיבה סדרת דיוקנאות ששמה כשם התערוכה, מתחת לעור. במבט ראשון, הדיוקנאות שייכים למסורת ייצוג של אידיליה כפרית: על רקע נפי טבע מרהיבים של הרים ומרחבים מוריקים ניצבים אישה, גבר וילד, כפריים מהאזור שהצטלמו בתלבושת חג מסורתית. אלא שבכל דיוקן ישנה אינטראקציה כזו או אחרת עם גוויות חיה פשוטת-עור. האישה נושאת בידיה במחווה אימהית טלה, לצדו של הגבר הישוב על בול עץ שכובה יונה שמוטת ראש, והילד נושא בשתי ידיו במחווה של חיבה ארנבת. מור מעמידה זירת התרחשות אסתטית ומבוימת בקפידה, אלא שהחזות המתקתקה ותחושת השייכות ללאום, לכפר ולטבע מגלמת מבט אירוני ודו-משמעי על ערכים מנוגדים של חיים ומוות.

עבודותיה של מור, המצטיינות בנראות של פרויקט תיעודי מוקפד, עושות שימוש בפרקטיקה של בימוי ועיבוד דיגיטלי על מנת להעצים, מתוך מבט אירוני, את פוטנציאל המניפולציה שבסצנה. זהו תיעוד מבויס הלוכד את חוויות הארעיות בחיים ואת חלוף הזמן, כמו את הקרע הנפער בין פנטזיה למציאות.